

pokal i pladanj od pozlaćena srebra u riznici dubrovačke katedrale djela su nürnberške radionice *Jamnitza* (XVI. st.). U riznici dubrovačkoga dominikanskog samostana čuva se, uz ostale dragocjenosti, zanimljiv jednostavan srebreni križ, što ga je dao izraditi srp. kralj Stjepan Uroš Milutin za crkvu Sv. Petra i Pavla, a donesen je u Dubrovnik zacijelo poslije pada Srbije pod tursku vlast; popravljen je 1548. Nakon pada Srbije i Bosne pod tur. vlast sred. XV. st. naglo opada priljev srebra iz srp. i bos. rudnika u Dubrovnik; zlatari se malo-pomalo ograničuju na izrađivanje pučkoga nakita a mlet. uvoz nadomještava, osobito u XVII. i XVIII. st., domaću zlatarsku proizvodnju.

U Splitu je najstariji novac kovan sred. XIII. st. po uzoru na ug. sitni srebreni novac. Kovanje splitskoga novca trajalo je do 1357. Split je u XIV. st. gradskim statutom odredio da zlatari moraju upotrebljavati zlato u leguri koja ne zaostaje za firentinskom, a srebro određene sterlinske finoće. U Splitu je u XIV. st. radilo mnogo domaćih zlatara: *Radmušević*, *Jakobić*, *Dragojević*, *Voletić*, *Petković* i dr. Tu su djelovali i *Matko Radoslavić* iz Dubrovnika, *Kresul Stipanović* iz Zadra te *Jurko Radoslavić* iz Imotskoga. *Ivan Gerardov* iz Pesara izradio je 1369. za katedralu reljefnu palu sa svetačkim likovima (rastaljena sred. XVIII. st.). U riznici stolne crkve pohranjeno je jedanaest poprsja apostola i lik Majke Božje s Djetetom, dijelovi pale (1320–40), možda djela domaćeg majstora. U XV. st. djeluju u Splitu *Volaković*, *Vukašinović*, *Kraninović*, *Ravaković*, *Radojević*, *Veručić*, *Carević* i dr. *Petar Petković* izveo je 1444. srebreni križ s likovima Krista i evanđelista, a *Petar Girica* 1449. za katedralu srebreni tabernakul (ostenzorij) koji su držala dva anđela. Splitski zlatari u XV. st. radili su također srebrene pojase, nakit, prstenje, igle, emajlom ukrašene kaleže, moćnike itd. Njihov su rad zacijelo neki kaleži očuvani u riznici katedrale. U splitskoj crkvi Sv. Mande nađen je gotički kalež urešen reljefnim medaljonima, biljnim i arhit. motivima; signirao ga je zlatar *Matej Draganjić* iz Zadra, nastanjen u Splitu. Dva kaleža u crkvi zadarskih franjevaca srodna su tom Draganjićevu djelu, pa su možda i oni Draganjićev rad. — U XVI. st. radili su u Splitu *Mladinović*, *Radunčić*, *Radmilović*, *Pavličić*, *Vuković*, *Blažić* i drugi. U poč. XIV. st. kovali su poseban novac za primorsku Hrvatsku i za Bosnu banovi Pavao i Mladen Šubić, a u poč. XV. st. kovao je novac i splitski herceg Hrvoje Vukčić Hrvatinić. Niz domaćih zlatara spominje se u Trogiru u XIII. i u XV. st., u Korčuli u XIV. i XVI. st., u Rabu i Hvaru u XVI. st. — U Krku je očuvana u katedrali velika srebrena pala kneza Ivana Krčkoga iz 1477, koja prikazuje Majku Božju na Mjesecu i krunidbu Majke Božje te dva niza svaki s dvanaest svetaca. Takve su pale izrađivali, prema izvorima, mnogi domaći majstori (*S. Martinović*, 1457. za dubrovačku katedralu i dr.). U Senju je djelovao u XV. st. zlatar *Martin Živković*; nedavno je pronađen signirani kalež toga majstora. U Šibeniku rade u to vrijeme zlatari *Ponković*, *Jurinić*, *Vrančić*, *Šižgorić*, *Tošić*, *Jakšić*, *Skočibuha* i drugi, a u XVI. st. uz ostale *Andrija Jakšić* i *Juraj Ivanić*. *Ivan* i *Dominik Punković* izveli su 1436. srebreni križ s reljefnim svetačkim likovima, a 1487. kadionicu. I drugi zlatari u Šibeniku izrađivali su križeve, kaleže i druge predmete, a *Ivan Pelegrin* načinio je 1470. srebrene korice knjiga sa svetačkim likovima u reljefu. Lijepe korice knjiga iz XVI. st. što ih je izveo Šibenčanin *O. Fortezza* očuvale su se u Šibeniku, a drugi njegovi radovi nalaze se u venec. Museo Correr, u firentinskom Museo nazionale di Bargello i u Victoria and Albert Museum u Londonu. — U hvarskoj je katedrali očuvan vrsno urešen biskupski štap s likovima svetaca, djelo *P. Dubravčića* (1509). — Riznica franjevačkoga samostana na Trsatu ima uz druge dragocjenosti zanimljiv relikvijar u obliku renesansne pokaznice, s dijelovima koji su rađeni prije 1485. i sa zapisima kneginje Barbare Frankopanske (sastavljen je u cjelinu oko 1576).

Istra je osobito bogata zlatarskim djelima; znatan su dio izveli domaći majstori. U mnogim istarskim crkvama očuvalo se pozlaćenih bakrenih križeva, na kojima su uz Krista prikazani na krakovima likovi ili simboli evanđelista, simbol pelikana ili svetački likovi, a straga — uz središnji lik Majke Božje ili nekoga sveca — na krakovima anđeli, likovi svetaca, Adam i druge figure. Među najstarijim se primjercima ističe onaj u Pomeru kraj Pule s grubo stiliziranim, izražajnim likovima, zacijelo domaći rad pučkoga majstora prijelaznoga razdoblja iz romanike u gotiku. Iz XV/XVI. st. potječu slični ali stilski dotjeraniji proizvodi vjerojatno domaćih gradskih radionica, očuvani u Montiću, Lobariki, Mutvoranu i drugim istarskim naseljima. Osobito je zanimljiv srebreni križ u crkvi Sv.



CIBORIJ IZ XV. ST.,
rad nepoznata majstora.
Zagreb, Riznica katedrale



VRČ ZA VODU
BISKUPA OSVALDA
THUZA, augsburški
rad (?) s kraja XV. st.
Zagreb, Riznica
katedrale